

zaPAU

Profesorowie emerycy, łączcie się!

Nie po raz pierwszy zabieram na tych łamach głos w obronie uczonych starców. To ciągle – niestety – głos wołającego na puszczy. Bo – wbrew nadzwyczajnym postępom medycyny, która przedłuża nam życie, a także umożliwia działalność intelektualną nawet w podeszłym wieku – panuje powszechne przekonanie, że w nauce nie ma miejsca dla ludzi w wieku 60+. Przekonanie to dzielą również władze, czyli ministerstwo oraz finansujące naukę agencje. W rezultacie znaleźliśmy się (my – próbujący uprawiać naukę i ciągle jeszcze pełni energii starcy) w sytuacji nie do pozazdrosczenia: dostęp do środków na badania jest mocno ograniczony, preferencje dla młodych liczne i skuteczne.

Co gorsza, jesteśmy pod naciskiem intensywnej propagandy, podkreślającej na każdym kroku, że tylko młodzi się liczą. Wielu z nas jest już na tyle zniechęconych, że gotowi jesteśmy się poddać i wycofać na spokojną, prawdziwą, emeryturę. Powstała sytuacja jak w znanej bajce o siedmiu złodziejach, którzy po kolei wstawiali wieśniakowi prowadzącemu krowę na targ, że to koza. W rezultacie siódmemu sprzedał krowę za cenę kozy.

Chciałbym dzisiaj zaapelować do moich rówieśników, żeby nie dali się w ten sposób terroryzować i nie rezygnowali z upominania się o swoje prawa. Może nadszedł już czas na założenie organizacji (Kongres Emerytów Nauki?), walczącej z jawną dyskryminacją, jakiej podlegamy. Myślę, że hasło „TY też kiedyś będziesz stary” pomoże uświadomić młodym wilczkom, że czas jest nieubłagany i warto starych traktować przyzwoicie¹. Nie mówiąc już o tym, że w praworządnym kraju nie powinno być miejsca dla dyskryminacji ze względu na wiek. Nie chodzi o żadne przywileje, nie chodzi o „władzę”. Chodzi tylko o to, aby data urodzenia nie była – jak dzisiaj – piętnem i nie eliminowała automatycznie z czynnego zaangażowania w badania.

Niedawno Profesor Janusz Lipkowski, prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, upomniał się („PAUza Akademicka” 207) o umożliwienie emerytowanym profesorom prowadzenia badań naukowych. Z prawdziwą przyjemnością przeczytałem ten tekst, który wskazuje, że w różnych środowiskach problem został dostrzeżony, a to zawsze pierwszy krok do tego, żeby coś mogło się zmienić.

Ostatnio miałem okazję rozmawiać z ważnym urzędnikiem Narodowego Centrum Nauki (który okazał się sympatyczną, młodą osobą). Gdy przedstawiłem jej moje zastrzeżenia z powodu nadmiernego preferowania „młodych”, usłyszałem, że preferencje te są minimalne: jedynie 20% środków adresowane jest specjalnie dla badaczy poniżej 35 roku życia (to ustawowa definicja młodości). O całą resztę można ubiegać się niezależnie od wieku.

Ta rozmowa nasunęła mi pewną myśl. Jeżeli NCN chciałoby naprawdę zapobiec dyskryminowaniu starszych uczonych, powinno przeznaczyć część środków wyłącznie dla „starych”, np. ludzi powyżej wieku emerytalnego. Jeżeli dla młodych przeznacza się 20%, to na program dla starców zapewne wystarczyłoby np. 5%, a może nawet mniej. Zresztą nie liczby będą tu istotne, to bardziej sprawa symboliczna. Chodzi o docenienie wysiłku ludzi, którzy – będąc emerytami – chcą i są zdolni prowadzić dalej badania naukowe. A gdyby jeszcze opracować dla nich specjalne, uproszczone formularze (emerycy na ogół nie dysponują obsługą administracyjną!) Cóż, wolno sobie pomarzyć.

Podaję, że nie będzie łatwo przekonać władze Narodowego Centrum Nauki do takiego kroku, bo stereotypy mają długie życie. Ale przynajmniej z nazwą programu nie byłoby trudności. Narzuca się sama: REQUIEM.

ABBA

rys. Adam Korpak

¹ PT. Czytelnicy oczywiście znają opowieść o przywódcy pewnego kraju, który zwiedzał przedszkole, a potem więzienie. Po wizycie postanowił znacznie dofinansować w swoim kraju więzienia. Pytany dlaczego, odparł: – Do przedszkola już nie pójdę, a do więzienia mogę trafić.

PAUza Akademicka – www.pauza.krakow.pl – tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego.

Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Janusz Limon, Ewa Lipska, Stanisław Rodziński, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Marta Wyka, Jerzy Wyrozumski, Jakub Zakrzewski, Franciszek Ziejka.

Redakcja: Andrzej Białas – redaktor naczelny; Andrzej Kobos, Marian Nowy – redaktorzy; Adam Korpak – grafika; Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny; Witold Brzoskowski – fotokład; Wydawnictwo PAU – konsultacje.

Adres do korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31–016 Kraków, ul. Sławkowska 17; e-mail: pauza@pau.krakow.pl

Oczekujemy na artykuły do 6 000 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania artykułów i korespondencji oraz zaopatrywania ich własnymi tytułami. Artykułów niezamówionych redakcja nie zwraca.